

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců Mgr. Petra Šuránka a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalovanému **Krajskému soudu v Českých Budějovicích**, se sídlem České Budějovice, Zátkovo nábřeží 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 4. 2017, č. j. 30 A 11/2014-42,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se žalobou podanou u Krajského soudu v Českých Budějovicích domáhal mj. ochrany proti nezákonnému zásahu žalovaného, spočívajícímu v porušování stěžovatelova práva na přístup k soudu. Věc byla usnesením zdejšího soudu ze dne 27. 11. 2013, č. j. Nao 71/2013-8, přikázána k rozhodnutí Krajskému soudu v Plzni; ten usnesením ze dne 6. 4. 2017, č. j. 30 A 11/2014-42, zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků (výrok I.) i jeho návrh na ustanovení zástupce pro vyřízení této žádosti (výrok II.).

Jak vyplynulo z napadeného usnesení, krajský soud vyzval stěžovatele výzvou ze dne 13. 2. 2014, č. j. 30 A 11/2014-19 (dále též jen „výzva“), vydanou v intencích zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), k zaplacení soudního poplatku ve výši 2 000 Kč, a současně ho poučil o následcích spojených s nevyhověním této výzvě. Dne 3. 3. 2014 zareagoval stěžovatel na tuto výzvu e-mailovým podáním bez zaručeného elektronického podpisu,

které nebylo potvrzeno postupem podle § 37 odst. 2 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."). Krajský soud proto řízení o žalobě zastavil pro nezaplacení soudního poplatku (usnesení ze dne 2. 4. 2015, č. j. 30 A 11/2014-26), avšak Nejvyšší správní soud toto usnesení ke kasační stížnosti stěžovatele zrušil rozsudkem ze dne 19. 4. 2016, č. j. 8 As 78/2015-30, a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Svůj rozsudek odůvodnil tím, že žádost o osvobození od soudních poplatků podaná v již zahájeném řízení není podáním obsahujícím úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, a proto ji není nutné potvrdit postupem podle § 37 odst. 2 s. ř. s. V následně vydaném usnesení krajský soud stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků znovu zamítl, neboť dospěl k závěru, že ačkoli stěžovatel unesl důkazní břemeno ohledně svých příjmů, nestalo se tak stran jeho výdajů. Stěžovatel uvedl, že je mu měsíčně prováděna exekuční srážka ze mzdy ve výši 380 Kč, ve vztahu k údajným dluhům odkázal pouze na „CEE" (čímž měl na mysli zřejmě Centrální evidenci exekucí), aniž by konkretizoval, v jaké výši tyto dluhy jsou, z čeho vznikly a kdy a jak jsou splatné. Krajský soud dodal, že pokud účastník nesplní povinnost doložit své majetkové poměry, soud je sám z úřední povinnosti nezjišťuje. Konsekventně nevyhověl ani stěžovatelově žádosti o ustanovení právního zástupce, neboť postup, kdy stěžovatel žádá o ustanovení zástupce, který by mu pomohl se žádostí o osvobození od soudních poplatků, jde proti logice ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s.

Proti tomuto usnesení brojí nyní stěžovatel podáním, které je podle svého obsahu kasační stížností. V ní explicitně neodkázal na konkrétní zákonem předpokládaný stížnostní důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že je namítán důvod podle § 103 odst. 1 písm. a), c), případně d) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. je nicméně záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003-50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z http://www.nssoud.cz).

Stěžovatel ve své kasační stížnosti nejprve vyjadřuje přesvědčení, že krajský soud se dopouští machinací s nápadem, byla-li věc přidělena nikoli soudci JUDr. Václavu Roučkovi, ale soudci JUDr. PhDr. Petru Kuchyňkovi, PhD. Dále upozorňuje na nepřiměřenou délku řízení ve věci samé a na nečinnost soudců. Není ochoten akceptovat, že krajský soud cituje podání tři roky staré a navíc takové, k němuž nepřihlížel a nepřihlíží ani nyní; je přesvědčen, že tuto situaci způsobil Nejvyšší správní soud výrokem o vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud, coby připomínkové místo, už měl vládě navrhnout, aby do budoucna měl kompetenci rozhodnout o procesní žádosti rozsudkem, anebo měl vyvolat řízení o přezkumu procesních norem soudního řízení správního Ústavním soudem. Stěžovatel dále nesouhlasí s tím, že krajský soud vyšel z rozsudku zdejšího soudu sp. zn. 10 As 62/2017, v němž má být vysloveno, že *„stěžovatel je blbec"*, a že naproti tomu ignoroval rozsudek téhož soudu ve věci sp. zn. 1 As 117/2013, podle kterého podání a jednání stěžovatele vadná nejsou. Dále namítá, že sociální poměry jsou proměnlivou kategorií a že procesní předpisy neukládají účastníkům povinnost ohlašovat jejich změnu; krajský soud dodnes na svém webu neinformuje, jakým způsobem by měl účastník řízení z dalekého města své sociální poměry oznamovat, přičemž stěžovatel poukazuje na vysoké náklady spojené s cestováním a poštovným. Dodává, že pokud krajský i Nejvyšší správní soud líčí skutečnosti, které se souzenou věcí

nesouvisejí, má stěžovatel právo činit totéž, protože na rozdíl od soudců a asistentů není osobou právně vzdělanou. Stěžovatel soudce a asistenty nadto obviňuje z lhaní (žádost o ustanovení právního zástupce totiž nepodal), ze zaměňování pojmů jinak rozdílných (například *„též“*, *„jinak“*, *„podobně“*) a z opisování dřívějších rozhodnutí. Krajský soud měl rovněž rozhodnout o nákladech řízení způsobených jeho nezákonným rozhodováním. V další části své kasační stížnosti namítá stěžovatel, že je ze strany soudce JUDr. Roučka šikanován. Ten, jako soudce správního soudu, musí vědět, že dávky v hmotné nouzi mohou být odejmuty a jejich výše může být kdykoli změněna. Pokud jde o prokázání výdajů, od krajského soudu neobdržel žádnou výzvu k jejich doložení; i kdyby ji však obdržel, je přesvědčen, že ani soudce krajského soudu není schopen své *„stravné“* přesně vyčíslit. Stěžovatel rovněž nemá prostředky na výpis z CEE. Upozorňuje, že státní dávky a mzdy se nevyplácí ve stejném čase, a proto nelze *„skládat“* příjmy; je přesvědčen, že osoba s nízkou mzdou a navíc zdravotně postižená je chudá, bez ohledu na rozsah dluhů, výdajů, včetně nákladů na bydlení. Namítá také, že krajský soud pomocí tiskopisu č. 58 nedovoleně shromažďuje soukromé údaje. Závěrem své kasační stížnosti vyjadřuje nesouhlas s tím, že krajský soud změnil (oproti žalobě) označení odpůrce. Ze všech výše uvedených důvodů navrhuje, aby Nejvyšší správní soud změnil výrok I. napadeného usnesení a současně zrušil jeho výrok II. pro zjevnou absenci jeho podkladu.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Stěžovatel nezaplatil současně s podáním kasační stížnosti soudní poplatek za její podání a rovněž není v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a ani neprokázal, že by sám měl vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). V daném typu řízení však může Nejvyšší správní soud přikročit k meritornímu přezkumu i přes tento procesní nedostatek. Jak se rozšířený senát tohoto soudu vyjádřil v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona o soudních poplatcích]. Tak tomu v tomto případě není.

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání, za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Nemá-li totiž žalobce dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku, může se stát, že řízení o žalobě bude zastaveno a jeho věc nebude meritorně projednána, což by mohlo znamenat nepřípustné odepření přístupu k soudu.

Právní úprava institutu osvobození od soudních poplatků je obsažena v § 36 odst. 3 s. ř. s., dle kterého *„[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na*

vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti."

Jak již bylo shrnuto, krajský soud dospěl k závěru, že poměry účastníka neodůvodňují jeho osvobození od soudních poplatků. Důvodem byl fakt, že ačkoli stěžovatel doložil výši svých příjmů a předložil doklady k jejich prokázání, neuvedl žádné informace, natož doklady, o svých (pravidelných) výdajích. Po přezkoumání všech rozhodných skutečností dospěl zdejší soud k závěru, krajský soud v tomto svém závěru nepochybil.

Namítá-li stěžovatel, že krajský soud při vydání napadeného usnesení vzal v úvahu podání staré tři roky, má jím zřejmě na mysli svůj e-mail ze dne 3. 3. 2014. Stěžovateli lze vskutku přisvědčit, že krajský soud vyšel z jeho osobních a majetkových poměrů tak, jak byly deklarovány v první polovině roku 2014, ačkoli o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků znovu rozhodoval až o zhruba tři roky později. Za jiných okolností by tak bylo žádoucí, aby soud zjistil osobní a majetkové poměry stěžovatele po vrácení věci znovu, ovšem stereotypní ladění stěžovatelových podání, vyjadřujících nejen neochotu ke spolupráci, ale i nedostatek motivace ke skutečně efektivnímu vyřešení sporu, jsou důvodem, proč zdejší soud na souzenou věc nahlíží jinak.

Nelze totiž přehlédnout, že stěžovatel v minulosti vedl a stále vede řádově stovky řízení před správními soudy a výše popsaný negativní a tvrdošíjný postoj, který nese rysy zneužívání práva, je typický pro valnou většinu z nich (viz rozsudek zdejšího soudu dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48, č. 869/2006 Sb. NSS). Nejinak tomu je i v případě e-mailového podání ze dne 3. 3. 2014, obsahujícího žádost o osvobození od soudních poplatků, k němuž stěžovatel připojil doklady k prokázání své nepříznivé majetkové a osobní situace. Pokud zde doslova uvedl, že krajskému soudu „*nebude sdělovat ryze soukromé údaje a vzhledem k přiznaným poměrům nerozhodné údaje: např. jaké nosí šaty, v čem bydlí a kolik utrácí*", je evidentní, že vůbec neměl v úmyslu soudu informace o svých výdajích poskytnout. Za této situace proto nemůže oprávněně namítat, že krajský soud nečinil další kroky k tomu, aby od něj tyto informace získal; s ohledem na jasně deklarovanou neochotu poskytnout bližší údaje o výdajích mohl krajský soud oprávněně předpokládat, že další procesní kroky zůstanou bez odezvy.

Ostatně, i nyní, v řízení o kasační stížnosti, požádal stěžovatel o ustanovení zástupce a k této žádosti přiložil dokument nazvaný jako „*Prohlášení dle vzoru 58*", v němž (až na výjimku týkající se nákladů na ubytování) opět absentují konkrétní částky jeho dluhů a výdajů (ve většině případů stěžovatel uvádí neurčité údaje jako „*stovky Kč*" nebo odkazuje na údaje ze „*zpoplatnitelné CEE*", přičemž dodává, že na pořízení výpisu z CEE nemá dostatečné prostředky). V kasační stížnosti stěžovatel rovněž trvá na tom, že své výdaje není schopen vyčíslit a dokonce vyjadřuje pochybnost, zda své „*stravné*" mohou vůbec vyčíslit i samotní soudci krajského soudu. Nejvyšší správní soud proto nedospěl

k závěru, že by krajský soud pochybil, pokud při svém rozhodování o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků vzal v úvahu jen informace obsažené v podání ze dne 3. 3. 2014 a stěžovatele se znovu na jeho majetkové poměry nedotazoval. Nezbývá pak než souhlasit s tím, že deklarované příjmy nemají bez současného uvedení výdajů valnou vypovídací hodnotu.

Co se týče výroku II., který se má dle tvrzení stěžovatele zakládat na *„lži krajského soudu“*, že stěžovatel žádal o ustanovení zástupce pro podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, zde je na místě připomenout, že v e-mailovém podání ze dne 3. 3. 2014 stěžovatel uvedl, že *„se bez zástupce nebude podepisovat pod listinu, která svým obsahem není potvrzením, natož na tiskopis nepřijatý vůlí zákonodárného sboru, zaslaný v jediném výtisku a bez pasáže o udělení souhlasu s poskytováním údajů.“* Ve své úřední činnosti se Nejvyšší správní soud s tímto stereotypně uplatňovaným tvrzením opakovaně setkával a jako žádost o ustanovení zástupce je nevyhodnocoval, pokud je však krajský soud takto pojal (a rozhodl o ní výrokem II. napadeného usnesení), není jeho úvaha, že se stěžovatel necítí dostatečně erudován k vyplnění formuláře o svých majetkových poměrech, nelogická.

Nejvyšší správní soud rovněž neshledal, že by řízení před krajským soudem vykazovalo průtahy, šikanu či machinace s nápadem, ústící v porušení práva na zákonného soudce. Skutečnost, že krajský soud o věci samé dosud nerozhodl, je z velké části důsledkem procesní strategie stěžovatele; prodloužení řízení v důsledku opakovaného rozhodování o jeho různých procesních návrzích rozhodně nelze klást k tíži krajskému soudu. K údajnému šikanování stěžovatele ze strany krajského soudu nezbývá než znovu zopakovat, co již bylo uvedeno výše, a sice, že stěžovatel byl k prokázání svých osobních a majetkových poměrů vyzýván zcela standardně a navíc způsobem, který pro něj byl předvídatelný z dříve vedených řízení; stěžovateli je již dlouhodobě známo, že musí náležitě doložit všechny důvody, pro které žádá o osvobození od soudních poplatků, stejně jako kterýkoliv jiný žadatel o osvobození od soudních poplatků (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2014, č. j. 7 Aps 10/2012-20). V postupu krajského soudu neshledal Nejvyšší správní soud ani prvky přehnaného formalismu či machinací s nápadem. Tyto námitky jsou veskrze obecné a stěžovatel je neopírá o žádné skutkové okolnosti, které by jejich nikoli jen domnělé existenci nasvědčovaly.

Rovněž námitka, že krajský soud nevyčíslil *„náhradu nákladů řízení způsobených jeho nezákonným rozhodováním“*, je zcela lichá, neboť o náhradě nákladů řízení krajský soud rozhoduje zásadně až v rozhodnutí, jímž se řízení končí (§ 61 odst. 1 s. ř. s.). Napadené usnesení rozhodně takovým rozhodnutím není. Pokud jde o námitku, dle které krajský soud neoprávněně shromažďuje osobní údaje o stěžovateli, ta byla uplatněna pouze v obecné rovině a nijak nespecifikuje, jak měl krajský soud porušit povinnosti správce osobních údajů. Nejvyšší správní soud se jí proto blíže nezabýval.

Kasační stížnost dále obsahuje řadu námitek, které s napadeným usnesením nijak nesouvisejí (viz narativní část tohoto rozsudku), a proto se jimi zdejší soud nezabýval.

Vzhledem tedy k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost v projednatelném rozsahu za nedůvodnou, nezbylo mu, než ji za podmínek vyplývajících z ustanovení § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. rozsudkem zamítnout.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Pokud jde o žalovaného, v jeho případě žádné náklady řízení vzniknout nemohly, neboť kasační stížností napadené usnesení se jeho práv nikterak nedotýkalo a jako s účastníkem s ním v této fázi řízení jednáno nebylo.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. června 2017

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu